

Національний університет «Одеська юридична академія»

Робоча група з питань розвитку кримінального права
Комісії по правовій реформі при Президентові України

Робоча група з питань кримінального та кримінального процесуального права
Науково-консультативної ради при Голові Верховної ради України

Південний регіональний центр Національної академії правових наук України
Кафедра кримінального права НУ «ОЮА»

Одеський місцевий осередок ГО «Всеукраїнська асоціація кримінального права»

Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану

Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції,

*присвяченої 25-річчю утворення
Національного університету
«Одеська юридична академія»*

**м. Одеса
9 грудня 2022 р.**

«Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану». Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої 25-річчю утворення Національного університету «Одеська юридична академія». Одеса, 9 грудня 2022 року. Укладачі: Є.Л. Стрельцов, В.П. Кедик. Відп. редактор Є.Л. Стрельцов. Одеса: ПРЦ НАПрН України, НУ «ОЮА», 09.12.2022. – 214 с.

У збірнику представлені тези доповідей та повідомлень, які були оприлюднені на міжнародній науково-практичній конференції «Завдання кримінального права в умовах надзвичайного стану», присвяченій 25-річчю утворення Національного університету «Одеська юридична академія», яка відбулась 9 грудня 2022 року на базі Південного регіонального центру Національної академії правових наук України та кафедри кримінального права Національного університету «Одеська юридична академія». Збірник розрахований на науково-педагогічних працівників, докторантів та аспірантів, магістрантів та студентів, практичних працівників, всіх, кого цікавлять сучасні проблеми кримінального права.

Відповідальний за випуск:
д.ю.н., професор Є.Л. Стрельцов

Тези друкуються в авторській редакції. Відповідальність за зміст поданого матеріалу несуть автори.

<i>Агапова К.В.</i> ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ АГРЕСІЇ ТА АГРЕСИВНОЇ ПОВЕДІНКИ МОЛОДІЖНИХ УГРУПОВАНЬ.....	97
<i>Малишева М.В.</i> ЗАВДАННЯ СУЧАСНОГО КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВА В УМОВАХ ПРОТИДІЇ ОКРЕМИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ, ЯКІ ВЧИНЯЄ ДЕРЖАВА-АГРЕСОР НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ.....	99
<i>Мальцев М.В.</i> ПОРУШЕННЯ ПРАВИЛ БЕЗПЕКИ НА ВИРОБНИЦТВІ: ОКРЕМІ ПИТАННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ.....	102
<i>Морозюк Н.С.</i> ЗАПОБІГАННЯ ВІЙСЬКОВИМ НАСИЛЬНИЦЬКИМ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ НА ТЕРИТОРІЇ УКРАЇНИ В УМОВАХ НАДЗВИЧАЙНОГО ТА ВОЄННОГО СТАНУ.....	105
<i>Нековаль Є.І.</i> ПОНЯТТЯ ПІДКУПУ В СКЛАДІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 160 КК УКРАЇНИ.....	108
<i>Поліщук Я.Р.</i> ГАЗЛАЙТІНГ ЯК РІЗНОВИД ПСИХОЛОГІЧНОГО НАСИЛЬСТВА.....	111
<i>Радковська І.С.</i> ТЕНДЕНЦІЇ ЩОДО КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ ПРОТИ БЕЗПЕКИ РУХУ ТА ЕКСПЛУАТАЦІЇ ТРАНСПОРТУ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	114
<i>Сікан О.М.</i> ГЕНОЦИД, ВИКРАДЕННЯ ЧИ ДЕПОРТАЦІЯ УКРАЇНСЬКИХ ДІТЕЙ АГРЕСОРОМ: ОКРЕМІ РОЗДУМИ.....	118
<i>Таратинов Ю. М.</i> ДЕЯКІ ПРОЯВИ «БІЛОКОМІРЦЕВОЇ» ЗЛОЧИННОСТІ.....	121
<i>Яковенко А.В.</i> ДО ПРОБЛЕМИ ОДНОМАНІТНОСТІ («ОДНАКОВОСТІ») У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРАВІ.....	124
<i>Бобруль І.В.</i> ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА МАРОДЕРСТВО ТА ІНШІ ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ВЛАСНОСТІ ПІД ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ.....	126
<i>Боднар В.М.</i> ДЕРЖАВНА ЗРАДА ЧИ КОЛАБОРАЦІОНІЗМ?	128
<i>Бойміструк Т.П.</i> КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВА ПОЛІТИКА УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ.....	131
<i>Боровик Ю.О.</i> КВАЛІФІКАЦІЯ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ	135

Нековаль Є. І.
*аспірант кафедри кримінального
права Національного університету
«Одеська юридична академія»*

*науковий керівник
доктор юрид. наук, доктор
теології, професор,
член-кореспондент Національної
академії правових наук України
Стрельцов Є.Л.*

ПОНЯТТЯ ПІДКУПУ В СКЛАДІ КРИМІНАЛЬНОГО ПРАВОПОРУШЕННЯ, ПЕРЕДБАЧЕНОГО СТ. 160 КК УКРАЇНИ

Підкуп є досить поширеним та давно відомим доктрині вітчизняного кримінального права явищем. Дане поняття використовують в декількох значеннях: як позначення способу вчинення кримінального правопорушення, і як трактування способу підбурювання, при цьому єдиного уніфікованого розуміння сутності не досягнуто ні в практиці, ні в теорії, що пояснює актуальність зазначеної тематики.

У науковій літературі зазначається, що підкуп є «найбільш типовою та поширеною формою корупційної поведінки в Україні, зокрема, не лише у публічному, але й у приватному секторах економіки й управління, що істотно перешкоджає Україні на шляху до європейської інтеграції, розбудови соціальної правової держави, формування оновленого громадянського суспільства» [1, с. 144].

Деякі науковці відзначають, що «зіставляючи норми кримінального законодавства України, можна узагальнити, що загалом, з об'єктивної сторони, поняття підкупу як кримінально-караного діяння, належно уніфіковане, а його законодавча дефініція не містить істотних розбіжностей у приватному та публічному секторах» [2, с. 230]. При цьому, підкуп розглядається як форма об'єктивної сторони складу кримінально-караного діяння.

Існує підхід, згідно якого «підкуп віднедавна виступає у ролі родового поняття, яке правомірно вводиться у науковий обіг на заміну поняттю хабарництво» [3, с. 71].

Окремої уваги заслуговує позиція, відповідно до якої «залежно від способу текстуального відображення підкупу у законодавчих конструкціях статей КК: а) підкуп як наявний елемент законодавчих конструкцій статей (у формі терміна, цифри або вказівки на частину дій, що охоплюються вказаним поняттям); б) підкуп як латентний елемент законодавчих конструкцій статей, коли він текстуально не виражений, проте впливає з правової природи відповідного кримінального правопорушення, що може належати до спеціальних видів підбурювання» [4, с. 76].

Також підкуп розглядають як спосіб підбурювання до кримінального правопорушення, відповідно, «підкуп – це надання або обіцянка надання особі матеріальної (надання грошей або майна, передача чи збереження прав на майно, звільнення від майнових зобов'язань) або іншої (допомога у працевлаштуванні, отриманні освіти, вирішення життєвих проблем, звільнення від кримінальної відповідальності тощо) вигоди у разі вчинення нею кримінального правопорушення. Крім того, підбурювач може впливати на виконавця не тільки шляхом передачі особі тих або інших матеріальних цінностей, але й шляхом обіцянки матеріальної вигоди від вчинення злочину» [5].

Важливе кримінально-правове значення матиме поділ підкупу залежно від ролі суб'єкта кримінального правопорушення – активний та пасивний підкупи, де «пасивний – пряме чи опосередковане умисне прохання чи одержання будь-якою зі службових осіб будь-якої неправомірної переваги для самої себе чи для будь-якої іншої особи, або ж

прийняття пропозиції чи обіцянки такої переваги, з тим, щоб ця службова особа вчинила дії чи утрималася від їх вчинення при здійсненні своїх функцій, а активний – умисна обіцянка, пропозиція чи надання будь-якою особою, прямо чи опосередковано, будь-якої неправомірної переваги будь-якій зі службових осіб для самої цієї особи чи будь-якої іншої особи, з тим, щоб ця службова особа вчинила дії чи утрималася від їх вчинення при здійсненні своїх функцій» [3, с. 134].

У доктрині кримінального права пропонується поділяти підкуп на корупційний та загально-кримінальний, де до першого відноситься, наприклад, склади діянь, передбачених ст. ст. 354, 368, 368³, 368⁴, 369, 369² КК України, а до другого – ч. 4 ст. 27, ст. 149, ст. 160, ст. 304, ст. 315, ст. 323, ст. 324, ст. 369³, ст. 370, ст. 386 КК України. Зазначається, що такий підхід має важливе значення для кваліфікації, оскільки щодо суб'єкта корупційного підкупу додатково діє ряд обмежень, передбачених законодавцем [6].

З урахуванням вищевказаного, підкуп в розумінні кримінального правопорушення, передбаченого ст. 160 КК України, слід визначати як активний загально-кримінальний різновид підкупу.

Склад кримінального правопорушення, передбаченого ст. 160 КК України, встановлює кримінальну відповідальність за прийняття пропозиції, обіцянки або одержання виборцем, учасником референдуму, членом виборчої комісії або комісії з референдуму, офіційним спостерігачем для себе чи третьої особи неправомірної вигоди за вчинення або невчинення будь-яких дій, пов'язаних з безпосередньою реалізацією ним своїх виборчих прав, прав на участь у референдумі.

Неправомірна вигода, як предмет підкупу виборця, учасника референдуму, члена виборчої комісії або комісії з референдуму становить продукти харчування, спиртні напої та тютюнові вироби, незалежно від їх вартості, а також грошові кошти, товари (крім матеріалів агітації, визначених законом), послуги, роботи, пільги, переваги, подарункові сертифікати, цінні папери, кредити, лотерейні білети, інші матеріальні та нематеріальні активи, вартість яких перевищує 0,06 неоподатковуваного мінімуму доходів громадян, які на безоплатних або на інших пільгових умовах пропонуються, обіцяються, надаються кандидатам, виборцям, учасникам референдуму або членам виборчої комісії, комісії з референдуму чи одержуються зазначеними особами (примітка до ст. 160 КК України).

Отже, підкуп виборця, учасника референдуму, члена виборчої комісії або комісії з референдуму – це схилення виборця, учасника референдуму, члена виборчої комісії або комісії з референдуму до вчинення або невчинення будь-яких дій (протиправного використання наданих їй повноважень чи пов'язаних з ними можливостей, невикористання законного права тощо), пов'язаних з безпосередньою реалізацією таким суб'єктом своїх виборчих прав, прав на участь у референдумі, шляхом пропозиції, обіцянки або одержання матеріальних та інших майнових вигід.

Список використаних джерел:

1. Чернега Ю. Підкуп як родове поняття у кримінальному праві України. Підприємництво, господарство і право. № 8. 2016. С. 144-149.
2. Комісарчук Ю.А. Якімова С.В. Підкуп за кримінальним законодавством України. Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія юридична. 2014. № 4. С.230-240.
3. Чернега Ю. О. Відповідальність за підкуп за кримінальним правом України: дис. канд. юрид. наук: 12.00.08 / Львів. держ. ун-т внутр. справ. Львів, 2019. 223 с.
4. Михайлов М.В. Підкуп у законодавчих конструкціях корупційних кримінальних правопорушень: дис.канд.юрид.наук. Київ, 2021. 237 с.
5. Ус О.В. Кримінальна відповідальність за підбурювання до злочину. Харків: Вапнярчук, 2007. 264 с.
6. Шепотько М.А. Кримінальна відповідальність за провокацію підкупу : дис...доктора філос. Одеса, 2022. 239 с.